

такому суспільстві інноваційні технології будуть розроблятися швидше та якісніше. На наш погляд, Україні варто переоцінити сутність та роль університетів у місцевому розвитку та адаптувати навчальні програми під вимоги сучасного ринку. Адже освіта повинна бути якісною та інноваційною та доступною.

Список літературних джерел

1. Що таке smart city: в світі та в Києві [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Hmarochos. – Режим доступу: <https://hmarochos.kiev.ua/2015/07/22/shho-take-smart-city-v-sviti-ta-v-kiyevi/>
2. Концепції Київ Смарт Сіті 2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://kskf.in.ua/Smart_City_UKR_Print_final.pdf
3. Kyiv Smart City Hub [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Kyiv Smart city hub. – Режим доступу: <http://www.kyivsmartcity.com/hub/>
4. Академія кодування: некомерційна ініціатива з навчання дітей 6-12 років програмуванню на візуальній мові Scratch [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.facebook.com/uacodeacademy/>

Науковий керівник: **Усик В. І.**, к.е.н. доц.
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені Вадима Гетьмана»

Градобосва Є.С., к.е.н., с.н.с.
Інститут економіко-правових досліджень
НАН України, м. Київ

ЩОДО ШЛЯХІВ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМ СФЕРИ ЖИТТЄЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УРБАНІЗОВАНИХ ТЕРИТОРІЙ

Живі урбанізаційні процеси, формування та розвиток міських агломерацій в Україні, обумовлені концентрацією економічної активності у великих містах, висувають підвищені вимоги до стану сфери життєзабезпечення урбанізованих територій, готовності її інфраструктурних мереж, об'єктів та підприємств до зростаючих навантажень та високого рівня інтенсивності використання. Комунальна інфраструктура, яка має опосередкований вплив на рівень конкурентоспроможності, як правило, далеко виходить за межі окремого міста і часто використовується спільно кількома різними містами і територіальними громадами, що експертами-фахівцями Проекту «Локальні інвестиції та національна конкурентоспроможність» (USAID ЛІНК) [1, с. 8] виокремлено у якості одного з критеріїв об'єднання урбанізованих територій, агломерацій. Щодо співвідношення категоріальних конструкцій «міська агломерація» і «урбанізовані території» («високоурбанізовані поселення»), то представницею наукової школи урбаністики Республіки Татарстан С.Р. Хуснутдиновою наголошується на спадковості та тісному взаємозв'язку цих понять [2, с. 428], з чим слід погодитися, оскільки розвиток міських агломерацій виступає об'єктивним результатом урбанізаційних процесів. В цілому, незважаючи на численні дослідження вітчизняними та зарубіжними вченими проблематики розвитку урбанізованих територій, міських агломерацій, в даний час, на жаль, доводиться констатувати відсутність єдиного

Секція 4. Актуальні проблеми урбаністики

загальноприйнятого наукового підходу до визначення цих понять, що значно ускладнює як проведення відповідних науково-дослідних розробок в означеному напрямі (внаслідок високого ступеню невизначеності предмету дослідження), так і обмежує практику правозастосування отриманих на їх ґрунті пропозицій і рекомендацій, посилює існуючу недосконалість інституційного забезпечення та правового регулювання цих фактично сформованих явищ (в рамках чинного в Україні правового поля вони не є ні адміністративною одиницею, ні суб'єктом державного управління), розвиток сфери життєзабезпечення яких, в силу зазначених обставин, відбувається стихійно, без системного керуючого впливу з боку відповідних органів влади, в умовах відсутності відповідної методології та інструментарію. У зв'язку з цим фахівцями-дослідниками проблематики міських агломерацій [1, с. 37] наголошується на доцільності відповідного удосконалення законодавства у сфері конституційного права та регіонального розвитку, що обумовлено могутнім потенціалом агломерацій і їх значним внеском у розвиток економік країн. Тісний взаємозв'язок розвитку сфери життєзабезпечення та процесів урбанізації підкреслюється в також роботах Г.В. Ерліх, в яких доведено їх істотний позитивний вплив на функціонування міської інфраструктури [3]. Тобто завдяки зв'язку просторового та економічного розвитку в урбанізованих територіях досягається оптимізація (економія) управлінських витрат і скорочення ризиків за рахунок зменшення управлінського апарату, більш інтенсивного використання та розвитку інфраструктури сфери життєзабезпечення в умовах спільного обслуговування основних виробничих фондів та інженерних мереж.

На думку В.М. Інякіна, М.В. Леденевої, надійність життєзабезпечення в центрах урбанізації вирішальною мірою залежить від стану основних фондів систем постачання комунальними послугами, насамперед водопостачання, водовідведення та теплопостачання [4, с. 4]. При цьому, в даний час, на жаль, доводиться констатувати незадовільний технічний стан зовнішніх мереж і об'єктів тепло-, водопостачання і водовідведення більшості міст і міських агломерацій України та в цілому високий відсоток зношеності об'єктів комунальної інфраструктури, основних фондів підприємств сфери життєзабезпечення, що породжує замкнуте коло проблем: висока енерго- та ресурсомісткість надання послуг, витоки води і втрати тепла, перевищуючі допустимі нормативні значення → подорожчання комунальних послуг (на фоні їх подорожчання під тиском об'єктивних причин – підвищення цін на енергетичні ресурси, покупні матеріали, збільшення податкових зобов'язань, збільшення рівня мінімальної заробітної плати) в тандемі із низькою платоспроможністю населення → високий рівень дебіторської і кредиторської заборгованості підприємств сфери → недостатність обігових коштів → хронічна збитковість (за перше півріччя 2016 р. підприємствами сфери життєзабезпечення отримано 3,4 млрд. грн. збитків [5]) та технологічна відсталість, кризовий стан та інвестиційна непривабливість як підприємств, так і в цілому сфери життєзабезпечення, що врешті неминуче призводить до вкрай негативних соціальних наслідків → погіршення якості житлово-комунальних послуг при зростанні їх вартості → виникнення аварійних ситуацій на об'єктах сфери та підвищення вірогідності ризику припинення надання послуг життєзабезпечення → зростання пов'язаної із цим соціальної напруги у суспільстві.

Слід наголосити, що специфіка сфери життєзабезпечення урбанізованих територій полягає в тому, що до зазначених традиційних проблем її функціонування за умов високих темпів урбанізаційних процесів додаються ще й надмірне навантаження на інфраструктурні мережі, житловий фонд, підвищена інтенсивність їх використання, що призводить до зростання ризиків виникнення аварійних ситуацій та складності їх усунення, внаслідок масштабності виконуваних робіт.

Враховуючи той факт, що левову частку у структурі собівартості послуг сфери життєзабезпечення займають енергоносії (зокрема, питома вага енергоносіїв у структурі собівартості послуг з теплопостачання сягає 70%, з водопостачання і водовідведення – 30%) [5], при розв'язанні проблем функціонування та забезпечення розвитку сфери життєзабезпечення урбанізованих територій на перший план постають завдання підвищення енергоефективності як міських агломерацій в цілому, так і сфери життєзабезпечення зокрема, обумовлюючи пріоритетність реалізації інноваційно-інвестиційних проектів розвитку комунальної інфраструктури відповідного спрямування. Ґрунтуючись на результатах аналізу досвіду міських агломерацій світу [6; 7], можна констатувати, що підвищення енергоефективності міських агломерацій вимагає концентрації уваги влади всіх рівнів на таких ключових детермінантах проектування та впровадження інноваційних систем енергетичного менеджменту міських агломерацій: розробка інструментів, системи показників і критеріїв оцінки енергоефективності міської агломерації; створення дієвих вартісних і цінових стимулів для впровадження інноваційних енергоефективних технологій, що забезпечують економічну привабливість відповідних проектів для організацій та інвесторів, які їх реалізують; прискорений розвиток відновлюваних і альтернативних джерел енергії, створення законодавчих механізмів їх застосування, а також енергозбереження населенням в частині посилення відповідних норм чинного законодавства і підвищення відповідальності за енергозбереження та підвищення енергоефективності. При цьому слід зазначити, що останнім часом спостерігається позитивна тенденція активізації вітчизняної законотворчої діяльності означеного спрямування. Так, в парламенті очікують на розгляд та ухвалення ключові енергоефективні законопроекти [5]: «Про житлово-комунальні послуги» (№ 1581-д); «Про комерційний облік комунальних послуг» (№ 4901), згідно якому запроваджується обов'язкове встановлення лічильників, завдяки чому споживачи сплачуватимуть лише за спожиті послуги, а, отже, матимуть стимул для проведення заходів з енергозбереження та підвищення енергоефективності; «Про енергетичну ефективність будівель» (№ 4941); «Про Фонд енергоефективності» (№ 5598), покликаний надати фінансову підтримку та технічні рішення, які зменшать споживання енергоресурсів.

Отже, резюмуючи вищенаведене можна дійти висновку, що урбанізаційні процеси та розвиток сфери життєзабезпечення, активізація модернізації мереж та об'єктів комунальної інфраструктури – взаємозалежні та взаємопов'язані явища, які водночас мають виражений дуалістичний характер. З одного боку, формування та розвиток міських агломерацій в Україні підвищує ризики функціонування сфери життєзабезпечення урбанізованих територій, пов'язані із надлишковим зносом і аварійністю надто складних, перенасичених інфраструктурних мереж, обумовлених високим рівнем інтенсивності використання та зростаючим рівнем технологічних перевантажень внаслідок подальшого розвитку урбанізаційних процесів, що призводить до відповідних збоїв в роботі підприємств сфери життєзабезпечення та врешті до погіршення якості житлово-комунальних послуг і підвищення ймовірності загрози припинення їх надання. З іншого боку, урбанізаційні процеси створюють передумови підвищення ефективності функціонування та розвитку сфери життєзабезпечення, надаючи певні конкурентні переваги та поштовх активізації процесів модернізації мереж та об'єктів комунальної інфраструктури урбанізованих територій, завдяки формуванню агломераційного інфраструктурного ефекту, що знаходить прояв у економії на масштабі, та містить економічу (зокрема, скорочення витрат і ризиків як приватного сектору, так і державного та міських бюджетів шляхом реалізації механізмів партнерства влади і бізнесу, в т.ч. при інвестуванні в спільні інфраструктурні проекти сфери життєзабезпечення, мультиплікативне зростання економічної ефективності їх реалізації, розширення можливостей залучення завдяки цьому коштів (в т.ч., за рахунок об'єднання територіальних громад та

отримання субвенції на підтримку відповідних інфраструктурних проектів)) і соціальну складові (включаючи створення передумов для якнайповнішого задоволення попиту споживачів у комунальних послугах високого рівня якості, надійності та у визначені терміни). Водночас термінологічна невизначеність, відсутність інституційного забезпечення та спеціального правового регулювання розвитку міських агломерацій обумовлюють певну стихійність і нерегульованість урбанізаційних процесів, що не дозволяє урбанізованим територіям цілком скористатися зазначеними агломераційними інфраструктурними ефектами, а також мінімізувати ризики та нівелювати негативний вплив і наслідки неконтрольованих процесів зростання міст та пов'язаних з цим загроз деградації і гальмування розвитку сфери життєзабезпечення. Отже, в даний час доцільними представляються сприяння та всебічна державна підтримка як в цілому процесів розвитку міських агломерацій (зокрема, в частині легітимізації та законодавчо закріпленої термінологічної визначеності), так і реалізації інноваційно-інвестиційних проектів розвитку інфраструктури сфери життєзабезпечення цих урбанізованих територій із наданням пріоритетності проектам енергоефективної спрямованості.

Список літературних джерел

1. Територіальний розвиток в Україні: розвиток агломерацій та субрегіонів / Агентство США з міжнародного розвитку (USAID) в рамках Проекту «Локальні інвестиції та національна конкурентоспроможність» (USAID ЛІНК). – К., 2012. – 183 с.
2. Хуснутдинова С.Р. Демографическая ситуация урбанизированных территорий Республики Татарстан / С.Р. Хуснутдинова, М.В. Сафонова // Фундаментальные исследования. – 2015. – №12. – С. 427 – 431.
3. Эрлих Г.В. Урбанизационная роль инфраструктуры в развитии городской экономики / Г.В. Эрлих // Вестник ЮУрГУ. Серия «Экономика и менеджмент» – 2011. – № 21. – С. 164–166.
4. Инякин В.Н. Обеспечение надёжности жизнеобеспечения в центрах урбанизации Донбасса / В.Н. Инякин, М.В. Леденева // Економічний вісник Донбасу. – 2010. – № 2(20). – С. 4 – 9.
5. Офіційний сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minregion.gov.ua/index.php?category=tp-stat>.
6. Energy and Urban Innovation [Electronic resource] / World Energy Council. – London, Great Britain, 2010. – 183 p. – Mode of access: <http://www.worldenergy.org/publications/default.asp>.
7. Jenks M. Dimensions of the Sustainable City / M. Jenks. – Springer, 2010. – 288 p.

Гулько Н.В., студентка
ДВНЗ «Київський національний
економічний університет імені Вадима Гетьмана»

SMART HOME ЯК ІНСТРУМЕНТ ОПТИМІЗАЦІЇ ВАРТОСТІ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

З початку запровадження технологій у життя людей відбулось досить багато змін, наслідки яких ми спостерігаємо сьогодні. В Україні сучасні технології, такі як «смарт-хаус» та смарт-технології містобудування є не досить поширеними через об'єктивні передумови,